

LLYWODRAETH CYMRU, ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

CWRICWLWM I GYMRU BIL CWRICWLWM AC ASESU (CYMRU)

Gorffennaf 2020

CYNNWYS

ADRAN 1. PA GAMAU Y MAE LLYWODRAETH CYMRU YN EU HYSTYRIED, A PHAM?.....	3
ADRAN 2. CRYNODEB O'R ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG.....	10

ADRAN 1. PA GAMAU Y MAE LLYWODRAETH CYMRU YN EU HYSTYRIED, A PHAM?

1.1 Cefndir

Fel yr amlinellwyd yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl*, mae Llywodraeth Cymru yn gweithio i ddatblygu cwricwlwm a threfniadau asesu gweddnewidiol yng Nghymru. Rydym am alluogi pobl ifanc i gael llythrennedd a rhifedd o safon uwch, dod yn fwy cymwys yn ddigidol ac yn ddwyieithog, a datblygu i fod yn feddylwyr mentrus, creadigol a beirniadol. Mae tegwch a rhagoriaeth wrth galon y trefniadau newydd, a'r nod yw helpu i ddatblygu dinasyddion hyderus, galluog a gofalgar.

Addysg yw cenhadaeth ein cenedl. Nid oes dim mor hanfodol â mynediad cyffredinol at, a chaffael, yr wybodaeth, y sgiliau a'r profiadau y mae ar ein pobl ifanc eu hangen ar gyfer cyflogaeth, dysgu gydol oes a dinasyddiaeth weithredol. Fel cenedl, mae angen inni arfogi ein dysgwyr ar gyfer y byd sydd o'u blaenau. Maent yn wynebu dyfodol o newid cyflym yn dechnolegol, yn gymdeithasol ac yn economaidd, lle bydd addasadwyedd, creadigrwydd a sgiliau digidol yn allweddol.

Mewn cydweithrediad ag ymarferwyr, mae'r canllawiau arfaethedig wedi cael eu drafftio fel datganiad clir o'r hyn sy'n bwysig wrth ddarparu addysg eang a chytbwys. Pedwar diben y cwricwlwm yw'r weledigaeth a'r dyhead a rennir ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Hynny yw, eu bod yn datblygu'n:

- dysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu gydol eu bywydau;
- cyfranwyr mentrus, creadigol, sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith
- dinasyddion egwyddorol, gwybodus, yng Nghymru a'r byd
- unigolion iach, hyderus, sy'n barod i fyw bywyd cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Bydd yn ofynnol i ysgolion ddatblygu cwricwlwm sy'n galluogi dysgwyr i wneud cynnydd tuag at y pedwar diben hwn.

Wrth gyflawni'r rhain, rydym yn gosod disgwyliadau uchel i bawb, yn hyrwyddo lles - yn unigol ac yn genedlaethol – ac yn mynd i'r afael ag anwybodaeth a chamwybodaeth, gan annog ymgysylltu beirniadol a dinesig.

Bwriedir i'r Bil ddarparu cefnogaeth ddeddfwriaethol i fframwaith y Cwricwlwm i Gymru. Mae'n sicrhau y bydd pob ysgol yn cael cyfle i lunio eu cwricwlwm eu hunain a'i roi ar waith o fewn dull gweithredu cenedlaethol sy'n sicrhau lefel o gysondeb.

Bwriedir i'r canllawiau fod yn sail i ymdrechion athrawon ac ysgolion, ynghyd ag ymdrechion cenedlaethol, i geisio codi safonau i bawb, mynd i'r afael â'r bwlch cyrhaeddiad a sicrhau system addysg sy'n destun balchder cenedlaethol ac sy'n ennyn hyder y cyhoedd.

Bydd y Cwricwlwm i Gymru yn cyfrannu at ein nodau fel cenedl fel y'u nodir yn Neddff Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Mae darparu addysg i'n plant a'n pobl ifanc sy'n cael ei harwain gan y pedwar diben yn ganolog i wella llesiant cymdeithasol, economaidd,

amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae hefyd yn gyfrwng pwysig i ymgorffori Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ym mrofiad dysgu ein plant a'n pobl ifanc, a rhoi dealltwriaeth iddynt o'u hawliau.

Mae *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*, a gyhoeddwyd yn 2015, yn nodi materion ymarferol a sylfaenol o ran y cwricwlwm a'r trefniadau asesu presennol yng Nghymru, gan gynnwys:

- lefelau cyflawniad nad ydynt mor uchel ag y dylent fod (yn ôl tystiolaeth PISA ac Estyn);
- adolygiad gan y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (yr OECD) yn 2014 a ddaeth i'r casgliad bod y trefniadau asesu a gwerthuso presennol yn anfoddhaol o ran gwella perfformiad cyfran uchel o bobl ifanc Cymru;
- diffyg dilyniant ym maes addysg ac wrth bontio rhwng cyfnodau;
- profiad addysgol gwael i bobl ifanc yng nghyfnod allweddol 3;
- nid yw cwricwlwm cenedlaethol a ddyluniwyd yn 1988 yn adlewyrchu'r byd y mae pobl ifanc yn byw ynddo nawr, a goblygiadau byd newidiol ar beth y mae angen i bobl ifanc ei ddysgu, a sut y mae angen iddynt wneud hynny.

1.2 Y Tymor Hir

Mae'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu newydd wedi'u datblygu i sicrhau eu bod yn addas ar gyfer byd sy'n newid yn gyflym, ac i sicrhau bod addysg yn cyflawni ei blaenoriaethau ac yn mynd i'r afael ag anghenion posibl busnes a'r economi yn y dyfodol. Mae ffyniant, cydlyniant a lles cenedl yn cael eu hadeiladu ar system addysg lwyddiannus.

Y pedwar diben ar gyfer y cwricwlwm yw'r man cychwyn ar gyfer pob math o addysgu a dysgu, gan roi disgwyliadau i ddysgwyr ddatblygu'r sgiliau, y wybodaeth a'r ymagweddau tuag at ddysgu a fydd yn sail i'r hyn sydd ei angen arnynt drwy gydol eu bywydau.

1.3 Atal

Mae anfantais, ar sawl ffurf, yn effeithio ar gyflawniad addysgol plant a phobl ifanc. Mae fframwaith y cwricwlwm yn sail i addysg statudol ac fe'i cynlluniwyd i ennyn diddordeb pob dysgwr er mwyn eu galluogi i wneud cynnydd. Mae goblygiadau pwysig i hyn o ran eu bywydau fel oedolion. Mae pedwar diben y cwricwlwm yn cyfrannu at dorri cylchoedd negyddol lluosog drwy gefnogi plant a phobl ifanc i ddatblygu fel: dysgwyr uchelgeisiol, galluog; cyfranwyr mentrus, creadigol; dinasyddion egwyddorol, gwybodus; ac unigolion iach a hyderus.

Yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl* amlinellir nod Llywodraeth Cymru, sef creu ysgolion cryf a chynhwysol sy'n ymrwymedig i ragoriaeth, cydraddoldeb a lles i gefnogi'r broses o ddatblygu a gweithredu cwricwlwm a threfniadau asesu gweddnewidiol. Cam gweithredu allweddol arall a amlinellir yn y strategaeth yw ehangu'r Grant Datblygu Disgyblion, gan adeiladu ar ei lwyddiant o ran lleihau'r bwlch cyrhaeddiad a chwalu rhwystrau i ddysgu.

Yn sail i'r gwaith hwn mae cred na ddylai gallu rhywun i elwa ar addysg gael ei bennu gan lle maen nhw'n byw na beth yw eu hincwm. Mae'r fframwaith wedi'i gynllunio i gefnogi ysgolion i ddatblygu eu cwricwla ar gyfer pob dysgwr gan ganolbwyntio ar ddull mwy personol o ddilyniant mewn dysgu. Mae'r canllawiau, sydd bellach wedi'u mireinio, yn nodi y dylai ysgolion ystyried bylchau cyrhaeddiad wrth ddatblygu eu cwricwlwm. Mae sicrhau bod pob dysgwr yn cael cymorth i wireddu'r pedwar diben drwy gwricwlwm eang a chytbwys yn rhan hanfodol o godi dyheadau pob dysgwr a mynd i'r afael â'r bylchau cyrhaeddiad. Mae hyn yn cynnwys bylchau yn sgil gwahanol gefndiroedd economaidd-gymdeithasol - ond gall y bylchau fod yn llawer ehangach. Mae hyblygrwydd y trefniadau newydd yn galluogi ysgolion a lleoliadau a ariennir nas cynhelir i ddarparu cymorth gwahanol i wahanol ddysgwyr er mwyn bodloni disgwyliadau uchel ac i fynd i'r afael â'r gwahanol fylchau mewn cyrhaeddiad.

Mae'r canllawiau mewn perthynas â'r Maes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Lles yn defnyddio pynciau a themâu'n ymwneud â lles meddyliol, corfforol ac emosiynol. Bydd pob un o'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad (MDaPh) yn y trefniadau newydd yn cael eu trin yn gyfartal, gan wneud iechyd meddwl a chefnogi lles yn elfennau allweddol o'r cwricwlwm. Er y bydd y cwricwlwm newydd yn allweddol, mae datblygu iechyd a lles cadarnhaol mewn dysgwyr yn fater ehangach, sy'n ddibynnol ar ddull ysgol gyfan. Ategir hyn gan y cynigion ar gyfer Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb sy'n ceisio meithrin a datblygu dealltwriaeth dysgwyr o'r pethau a all effeithio arnynt, yn gadarnhaol ac yn negyddol, i'w cefnogi i ddatblygu perthnasoedd parchus ac iach. Mae hyn yn helpu dysgu o ran cefnogi atal canlyniadau negyddol o ganlyniad i berthnasoedd ac ymddygiad negyddol.

1.4 Integreiddio

Mae'r cwricwlwm newydd wedi'i gynllunio i sicrhau ei fod yn cyfrannu i'r eithaf at bob un o'r saith nod llesiant a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, fel a ddangosir isod:

Cymru lewyrchus	<ul style="list-style-type: none"> • Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd yw galluogi 'cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith' a bydd angen i gwricwla ysgolion alluogi dysgwyr i wneud cynnydd tuag at hyn. • Mae dysgu am yrfaedd a phrofiadau cysylltiedig â gwaith wedi'i wreiddio drwy'r canllawiau i gyd i helpu i sicrhau bod dysgwyr yn cael cipolwg ar waith a gyrfaoedd ac yn meithrin sgiliau cyflogadwyedd ar draws y cwricwlwm. • Bydd y sgiliau trawsgwricwlaidd - llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol - yn orfodol ar draws y cwricwlwm er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn meddu ar y sgiliau hyn, sy'n hanfodol ar gyfer llwyddiant yn ddiweddarach yn eu bywydau ac ar gyfer Cymru lewyrchus. • Mae'r canllawiau'n cynnwys ffocws o'r newydd ar sgiliau sy'n hanfodol i'r pedwar diben, gan gynnwys effeithiolrwydd personol a chreadigrwydd ac arloesedd.
-----------------	--

Cymru gydnerth	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r nodweddion sy'n ategu'r pedwar diben yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ac ecoleg: o dan 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus', mae dysgwyr yn dangos eu hymrwymiad i gynaliadwyedd y blaned ac yn cydnabod eu bod yn dibynnu arno; maent yn deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud dewisiadau a chymryd camau. Bydd angen i gwricwla ysgolion sicrhau bod dysgwyr yn symud tuag at y dibenion hyn. • Mae canllawiau newydd y cwricwlwm yn caniatáu ac yn annog addysgu i bwysleisio bioamrywiaeth ac ecoleg yn amgylcheddau lleol y dysgwyr (MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg), a hefyd yn hwyluso golwg ehangach ar y byd (MDaPh y Dyniaethau). • Mae canllawiau ar gyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol ar gyfer pob dysgu yn darparu y dylai dysgwyr ddatblygu dinasyddiaeth leol, genedlaethol a rhyngwladol ac y dylent allu ymateb i heriau amgylcheddol ym mhob un.
Cymru iachach	<ul style="list-style-type: none"> • Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywydau cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn. • Bwriad y cynigion ar gyfer Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yw codi proffil ac ansawdd y profiad dysgu yn y maes hwn a sicrhau ei fod yn cael pwyslais priodol. • Bydd yn ofynnol i ysgolion gynnwys datganiadau o'r hyn sy'n bwysig a a dilyniant MDaPh lechyd a Lles yn eu cwricwlwm, gan roi ffocws sylweddol ar iechyd a lles dysgwyr.
Cymru sy'n fwy cyfartal	<ul style="list-style-type: none"> • Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'dysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu bywydau' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn. • Caiff cwricwla ysgolion eu hastudio hyd at 16 oed, gan sicrhau continwwm o brofiad drwy addysg orfodol a chan sicrhau y darperir dysgu eang. Mae Fframwaith y Cwricwlwm Newydd yn dileu 'camau a chyfnodau allweddol' ac yn hytrach yn cynnwys continwwm o 3 oed i 16 gyda dilyniant dysgu yn egwyddor sylfaenol. Ceir egwyddorion cynnydd, a ategir gan ddisgrifiadau dysgu, sy'n rhoi canllawiau manylach ar ddilyniant ar draws y cwricwlwm. Mae'r disgrifiadau hyn yn cyfleu'r hyn y mae'n ei olygu i ddysgwyr ddatblygu ar hyd y continwwm dysgu ac maent yn

	<p>darparu pwyntiau cyfeirio ar gyfer cyflymdra'r cynnydd hwnnw.</p>
<p>Cymru o gymunedau cydlynus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd y darperir ar ei gyfer mewn deddfwriaeth yw galluogi 'unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywydau cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas' ac mae pob MDaPh yn cyfrannu at y diben hwn. • Mae'r canllawiau'n rhoi ffocws clir ar bwysigrwydd dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r ystod amrywiol o werthoedd, hunaniaethau a safbwyntiau sy'n rhan o'r Gymru gyfoes. Mae'r canllawiau hefyd yn nodi y dylai cwricwla ysgolion geisio ymgorffori amrywiaeth fel thema drawsbynciol. • Mae Crefydd, gwerthoedd a moeseg yn rhan o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau a bydd yn orfodol o 3 i 16 oed, gan alluogi dysgwyr i gael cipolwg ar ystod eang o ddiwylliannau a safbwyntiau athronyddol.
<p>Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cynigion yn cynnwys dysgu Cymraeg a Saesneg yn orfodol i bob dysgwr hyd at 16 oed. • Mae'r trefniadau newydd yn cynnwys canllawiau y dylai dysgwyr gael y cyfle i ddatblygu eu hunaniaeth drwy archwilio cwestiynau ynghylch diwylliant, iaith a pherthyn yn eu cymdogaeth ac yng Nghymru. Mae'n pwysleisio pwysigrwydd datblygu cwricwlwm sy'n adlewyrchu ac yn gwerthfawrogi Cymru. • Bydd y cynigion yn galluogi ysgolion a lleoliadau i drochi dysgwyr yn llawn yn y Gymraeg. • Yn y Cwricwlwm Newydd i Gymru, mae'r Gymraeg yn rhan o'r MDaPh Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, ynghyd â Saesneg ac ieithoedd rhyngwladol eraill. Mae cynnydd mewn ieithoedd, llythrennedd a chyfathrebu yn seiliedig ar gontinwmm dysgu. Mae hyn yn dechrau gydag ychydig neu ddim iaith ac yn datblygu tuag at hyfedredd/rhuglder. Bydd ysgolion ac ymarferwyr yn defnyddio hyn i ddatblygu Cymraeg yn y cwricwlwm a bydd disgwyl i ddysgwyr 3-16 oed wneud cynnydd yn y Gymraeg ar hyd y continwmm hwn.
<p>Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd yw creu 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd' a bydd angen i ddysgu ar draws cwricwlwm ysgol gyfrannu at hyn.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r canllawiau'n pwysleisio pwysigrwydd tynnu cyd-destunau rhyngwladol i mewn i ddysgu ar draws y cwricwlwm, gan gynnig cyfleoedd i ddysgwyr adlewyrchu eu rolau a'u cyfrifoldebau fel dinasyddion byd-eang sy'n byw mewn cymdeithas sy'n amrywiol yn ddiwylliannol ac yn ieithyddol, ac ymateb i'r heriau o weithio tuag at ddyfodol cynaliadwy a theg. • Mae'r canllawiau mewn perthynas â MDaPh y Dyniaethau a MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn cynorthwyo dysgwyr i fod yn ddinasyddion gwybodus, hunanymwybodol sy'n ymwneud â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac sy'n gallu cymryd camau gweithredu moesegol a chynaliadwy ar ôl eu hystyried.
--	--

Caiff ffyniant economaidd, cydlyniant a lles cymdeithasol ein cenedl eu seilio ar system addysg gref a llwyddiannus, felly mae'r gwaith hwn wedi'i gynllunio i gefnogi'n uniongyrchol y broses o gyflwyno thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu' yn *Ffyniant i Bawb* (2017). Mae cysylltiad pendant, hefyd, rhwng yr holl themâu allweddol yn y Strategaeth Genedlaethol (Ffyniannus a Diogel; Iach ac Egniol; Uchelgeisiol ac yn Dysgu; ac Unedig a Chysylltiedig) a phedwar diben y Cwricwlwm. O ganlyniad, mae'r cynigion yn atgyfnerthu neu'n cyfrannu at sawl maes polisi o fewn Llywodraeth Cymru a gweledigaeth y Llywodraeth ar gyfer Cymru.

Mae *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl* (2017) yn cyfrannu at thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu', ac mae 'Cwricwlwm Gweddnewidiol' wrth wraidd ei hamcanion galluogi.

1.5 Cydweithredu

Bydd trefniadau'r cwricwlwm newydd yn cael effaith ar ddysgwyr, ymarferwyr (mewn gwahanol ysgolion a lleoliadau), cyrff llywodraethu, awdurdodau lleol, consortia addysg rhanbarthol, Estyn a chymwysterau Cymru. Yn fwy cyffredinol, byddant hefyd yn effeithio ar sefydliadau'r trydydd sector, sefydliadau diwylliannol, addysg bellach ac uwch, a busnesau.

Mae cyd-gynhyrchu wedi bod yn allweddol i ddatblygiad y trefniadau hyn, yn arbennig:

- Mae ymarferwyr wedi cydweithio â swyddogion o Lywodraeth Cymru, consortia rhanbarthol, Estyn a Chymwysterau Cymru i ddatblygu'r canllawiau
- Mae'r ymarferwyr hyn wedi gweithio'n agos o fewn eu hysgolion a chyda'u hysgolion clwstwr i sicrhau bod cynigion yn cael eu profi a'u llywio gan adborth a mewnbwn ehangach
- Mae'r broses o lywodraethu'r Rhaglen Diwygio'r Cwricwlwm yn cynnwys partneriaid addysgol allweddol fel aelodau o'r prif grwpiau penderfynu

- Mae rhanddeiliaid ac arbenigwyr ehangach sydd â diddordebau neu wybodaeth arbenigol arbennig wedi bod yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r canllawiau yn ogystal â strwythur y cwricwlwm cyfan
- Yn ystod y cam adborth, cynhaliwyd rhaglen fanwl o ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn sicrhau ymgysylltu effeithiol â dysgwyr, grwpiau diddordeb sy'n cynrychioli'r nodweddion gwarchoddedig, a rhanddeiliaid nad ydynt yn yr ysgol fel Gweithwyr leuenctid, sefydliadau buddiant, busnesau a sefydliadau Addysg Uwch a Phellach a grwpiau sy'n cynrychioli gwahanol gefndiroedd ethnig a chrefyddol, gwahanol hunaniaethau rhywiol a phobl ag anableddau.

1.6 Cynnwys pawb

Helpodd y Papur Gwyn, *Cwricwlwm Gweddnewidiol*, i gyfrannu at ddarpariaethau'r Bil. Yn ddiweddarach, helpodd y cam adborth (tymor yr haf 2019) ni i ddeall yn well sut y bydd trefniadau'r cwricwlwm yn gweithio mewn ysgolion a lleoliadau. Fe wnaeth y dadansoddiad o'r adborth hwn lywio'n uniongyrchol y gwaith mireinio ar y canllawiau a gyhoeddwyd yn ystod tymor yr Hydref 2019. Yn ogystal â hyn, sefydlwyd grŵp rhanddeiliaid strategol fel rhan o'r trefniadau llywodraethu i sicrhau bod cynrychiolwyr o amrywiaeth eang o grwpiau diddordeb yn cael eu cynnwys drwy gydol cyfnod datblygu'r cwricwlwm. Mae'r aelodaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o addysg uwch, addysg bellach, busnes, y trydydd sector, sefydliadau ffydd, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac ati. Un o rolau allweddol yr aelodau yw sicrhau bod y wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei rhannu â'u rhwydweithiau ac y ceir adborth.

ADRAN 2. CRYNODEB O'R ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

- 2.1 Caiff ffyniant economaidd, cydlyniant a lles cymdeithasol ein cenedl eu seilio ar system addysg gref a llwyddiannus, felly mae'r gwaith hwn wedi'i gynllunio i gefnogi'n uniongyrchol y broses o gyflwyno thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu' yn Ffyniant i Bawb (2017). Mae cysylltiad pendant, hefyd, rhwng yr holl themâu allweddol yn y Strategaeth Genedlaethol (Ffyniannus a Diogel; Iach ac Egnïol; Uchelgeisiol ac yn Dysgu; ac Unedig a Chysylltiedig) a phedwar diben y Cwricwlwm. O ganlyniad, mae'r cynigion yn atgyfnerthu neu'n cyfrannu at sawl maes polisi o fewn Llywodraeth Cymru a gweledigaeth y Llywodraeth ar gyfer Cymru.
- 2.2 Mae *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl (2017)* yn cyfrannu at thema 'Uchelgeisiol ac yn Dysgu', ac mae 'Cwricwlwm Gweddnewidiol' wrth wraidd ei hamcanion galluogi.
- 2.3 Mae nifer o effeithiau posibl eraill y cwricwlwm newydd i Gymru ac effeithiau posibl sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn wedi cael eu hystyried a, lle bo angen, cynhaliwyd asesiadau llawn ohonynt.
- 2.4 Amlinellir crynodeb o'r asesiadau effaith isod. Mae'r asesiadau effaith llawn wedi'u cyhoeddi ac i'w gweld yn:

https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-01/asesiad-effaith-integredig_0.pdf

https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-01/asesiad-effaith-sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn_0.pdf

CWRICWLWM NEWYDD I GYMRU

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

- 2.5 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd i Gymru, a disgwyliwn i'r effaith fod yn un gadarnhaol.
- 2.6 Wrth ddatblygu'r cwricwlwm newydd, rhoddwyd sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, ac rydym wedi cydweithio'n agos â Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Mae'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu arfaethedig yn cyfrannu at yr erthyglau canlynol yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn:
  - Erthygl 28 – Mae gan blant yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
  - Erthygl 29 – Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a thalentau pob plentyn yn llawn. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, a'u diwylliant eu hunain a diwyllianau eraill.

- 2.7 Er na fydd y Bil yn effeithio ar Erthygl 28 gan nad yw'n newid hawl plentyn i addysg mewn modd sylfaenol, rydym yn disgwyl i'r cwricwlwm newydd a ddaw yn sgil y Bil arwain at effaith bositif mewn perthynas ag Erthygl 29. Y rheswm am hyn yw mai ffocws y cwricwlwm newydd yw datblygu dysgwyr sy'n ymgorffori pedwar diben y cwricwlwm. Bydd dysgwyr:
- yn galluog ac uchelgeisiol, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes;
  - yn gyfranwyr mentrus a chreadigol, sy'n barod i chwarae eu rhan lawn mewn bywyd a gwaith;
  - yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus i Gymru a'r byd;
  - yn unigolion iach a hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.
- 2.8 Mae'r darpariaethau yn gofalu y bydd plant, beth bynnag eu gallu a'u cam datblygu, yn elwa ar y cysyniadau sylfaenol sy'n sail i'r cwricwlwm, gan sicrhau addysg well, decach, fwy cyfartal.
- 2.9 Drwy ddeddfu ar gyfer fframwaith cwricwlwm a gaiff ei gynllunio a'i weithredu'n lleol gan ysgolion a lleoliadau, bydd yn fwy cydnaws ag anghenion y plant ac yn fwy abl i sicrhau hawliau Erthygl 29 na'r Cwricwlwm Cenedlaethol presennol.
- 2.10 Mae datblygu dealltwriaeth o hawliau dynol yn helpu plentyn i ddatblygu parch tuag at eraill a thuag ato'i hun. Mae'n ei helpu i ddeall ei ran ef o fewn ei gymuned ac yn y byd ehangach. Bydd hyn oll yn cyfrannu'n bositif at gyflawni Erthygl 29.
- 2.11 A hyn mewn golwg, mae'r canllawiau cyffredinol ar y cwricwlwm, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020, yn darparu cyfarwyddyd i ysgolion ar:
- Ddysgu am hawliau dynol: deall hawliau dynol, a ffynonellau'r hawliau hynny gan gynnwys Confensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn
  - Dysgu drwy hawliau dynol: datblygu gwerthoedd, agweddau ac ymddygiadau sy'n adlewyrchu gwerthoedd hawliau dynol
  - Dysgu ar gyfer hawliau dynol: cymhelliant gweithredu cymdeithasol a grymuso dinasyddiaeth weithredol i hybu parch tuag at hawliau pawb.
- 2.12 Cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer plant a phobl ifanc hefyd ym mis Ionawr 2020.
- 2.13 Mae hawliau plant yn rhan o ganllawiau'r MDaPh Iechyd a Lles a MDaPh y Dyniaethau. Mae'r hawliau wedi'u cynnwys yn y datganiadau gorfodol o'r hyn sy'n bwysig ac yn y disgrifiadau dysgu.
- 2.14 ran tystiolaeth ac ymgynghori, pryder sy'n codi dro ar ôl tro ymhlith y dysgwyr oedd eu canfyddiad bod y cwricwlwm yn hen iawn o ran technoleg ddigidol. Mewn ymateb i hyn, cafodd y broses o ddatblygu'r Fframwaith Cymhwysedd Digidol ei blaenoriaethu a'i chyflymu gan ei chyflawni ym mis Medi 2016 i gefnogi cymhwysedd digidol mewn ysgolion.

- 2.15 Roedd dysgwyr yn enwedig, ond nid yn unig, hefyd am weld mwy o ffocws ar gymwyseddau cymdeithasol cyffredinol (sgiliau bywyd a hyder personol, addysg bersonol a chymdeithasol), sgiliau sylfaenol (h.y. llythrennedd a rhifedd), a mwy o addysg alwedigaethol a chyfarwyddyd gyrfaoedd. Roedd rhanddeiliaid o'r farn y dylai ysgolion fod yn gwneud mwy na dim ond rhoi gwybodaeth. Roedd pawb yn ystyried bod cymwyseddau cymdeithasol cyffredinol, sgiliau bywyd a hyder personol yn bethau pwysig i'w caffael yn yr ysgol. Mae'r safbwyntiau hyn wedi'u hadlewyrchu yn y cynigion ar gyfer sgiliau trawsgwricwlaidd statudol (Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd Digidol); ac wrth wreiddio sgiliau hanfodol yn y canllawiau. Mae cynnwys MDAph sy'n canolbwyntio ar lechyd a Lles ac sy'n gyfartal o ran statws i'r Meysydd Dysgu a Phrofiad eraill hefyd yn adlewyrchu'r pwyslais y mae dysgwyr yn ei roi ar addysg bersonol a chymdeithasol.
- 2.16 Drwy'r broses ddylunio, ymgynghorwyd yn llawn ag amrywiaeth o ysgolion a lleoliadau. Mae gwahanol lleoliadau wedi'u cynnwys i sicrhau bod trefniadau'r cwricwlwm newydd yn hygyrch i bob dysgwr, gan gynnwys lleoliadau'r Cyfnod Sylfaen a grwpiau â ffocws ADY. Er enghraifft, mae cynrychiolaeth o ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg, ysgolion arbennig ac ymarferwyr y Cyfnod Sylfaen ar y Rhwydwaith Ysgolion Arloesi.
- 2.17 Yn ystod y cam adborth (Ebrill – Gorffennaf 2019), gwahoddwyd y dysgwyr i roi eu barn a'u hadborth ar drefniadau'r cwricwlwm newydd. Llywiyd y gwaith o fireinio canllawiau'r cwricwlwm yn uniongyrchol gan y dadansoddiad o'r cam adborth, ac mae hyn bellach wedi'i gyhoeddi.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

- 2.18 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar gydraddoldeb mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd i Gymru.
- 2.19 Gwnaed cofnod o effeithiau yn ôl y nodweddion gwarchoddedig canlynol, gan gynnwys y rhesymau dros benderfyniadau a chymau lliniaru:
- Oedran (gan gynnwys plant hyd at 16 oed): dim effaith sylweddol.
  - Anabledd: effaith gadarnhaol gan fod fframwaith y cwricwlwm yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i ymarferwyr deilwra cwricwlwm sy'n bodloni anghenion y dysgwyr.
  - Ailbennu Rhywedd (y weithred o drawsnewid, a phobl drawsryweddol): effaith gadarnhaol yn sgil gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn orfodol, gan ei bod yn codi ymwybyddiaeth o amrywiaeth.
  - Beichiogrwydd a mamolaeth: effaith gadarnhaol ar famau ifanc sy'n mynychu lleoliadau addysg heblaw yn yr ysgol, gan gynnwys unedau cyfeirio disgyblion, a fydd yn elwa ar ddysgu sydd wedi'i deilwra'n fwy i'w hanghenion a'u gallu nhw, gan ei gwneud yn haws iddynt ailymuno ag addysg y brif ffrwd lle bo hynny'n ymarferol.
  - Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr ac Ymfudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid): effaith gadarnhaol gan fod

cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini o gefndiroedd ethnig sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.

- Crefydd, cred a diffyg cred: effaith gyfyngedig ond cadarnhaol gan y bydd dealltwriaeth grefyddol o'r byd yn parhau o fewn y cwricwlwm. Bydd hyn yn cynnwys dealltwriaeth o gredoau nad ydynt yn rhai crefyddol ym mhob ysgol a lleoliad. Mae cael gwared â'r hawl i dynnu allan o Addysg Grefyddol yn destun ymgynghoriad arall yr ymdrinnir ag ef isod.
- Rhyw/Rhywedd: effaith gadarnhaol gan fod cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.
- Cyfeiriadedd Rhywiol: effaith gadarnhaol yn sgil gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn orfodol, gan ei bod yn codi ymwybyddiaeth o amrywiaeth.
- Priodas a phartneriaeth sifil: dim effaith sylweddol.
- Aelwydydd incwm isel: effaith gadarnhaol gan fod cwricwlwm wedi'i deilwra yn darparu'r cyfle i wella canlyniadau'r rheini sy'n tangyflawni yn y cwricwlwm presennol.
- Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig: Mae'r cwricwlwm newydd yn cefnogi'n weithredol hawl plentyn neu berson ifanc i gael addysg.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

2.20 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar y Gymraeg, a disgwyliwn i'r effaith fod yn un gadarnhaol.

2.21 Mae'r Cwricwlwm newydd yn cefnogi strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg yn llawn. Rydyn ni eisiau gweld pob dysgwr yng Nghymru yn gallu defnyddio'r Gymraeg pan fyddan nhw'n gadael yr ysgol. Y nod yw trawsnewid y modd yr ydym yn addysgu Cymraeg fel bod, erbyn 2050, o leiaf 70% o ddisgyblion yn gallu siarad Cymraeg pan fyddant yn gadael yr ysgol.

2.22 Odan y trefniadau newydd, bydd dysgu Cymraeg yn parhau'n orfodol hyd at 16 oed. Bydd ffocws o'r newydd ar ddysgu Cymraeg, gyda phwyslais ar wrando a siarad.

2.23 Argymhellodd *Un iaith i bawb: adolygiad o Gymraeg ail iaith yng nghyfnodau allweddol 3 a 4* (2013) y dylid datblygu un continwmm dysgu ar gyfer y Gymraeg, gyda disgwyliadau clir ar gyfer dysgwyr y Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, dwyieithog a chyfrwng Cymraeg. Byddai datblygu continwmm o'r fath yn golygu y byddai pob dysgwr yng Nghymru yn dilyn yr un cwricwlwm ac yn cael ei asesu yn erbyn un fframwaith, gan ddileu'r term 'Cymraeg ail iaith' a'r rhaglen astudio gysylltiedig. Adlewyrchir un continwmm ar gyfer dysgu ieithoedd, gan gynnwys Cymraeg, yn y MDaPh Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu.

2.24 Mae *Cymraeg 2050* yn datgan mai addysg drochi yw ein prif ddull o sicrhau bod ein system addysg yn cyfrannu at gyrraedd y nod o filiwn o siaradwyr Cymraeg. Mae'r cynigion yn cefnogi'r cysyniad o drochi, a bydd gan benaethiaid yr hyblygrwydd i gyfyngu ar y defnydd o Saesneg, neu i beidio ag addysgu Saesneg o gwbl, i

ddysgwyr hyd at saith oed, lle mae'r rhieni wedi dewis anfon eu plentyn i ysgol cyfrwng Cymraeg.

- 2.25 Bydd y ddeddfwriaeth yn dileu'r gwahaniaeth rhwng Cymraeg a Chymraeg Ail Iaith. Bydd hyn yn caniatáu un continwrm o ddysgu ieithoedd, gan gynnwys Cymraeg, ym mhob ysgol a lleoliad.
- 2.26 Anogir ysgolion a lleoliadau i gefnogi'r broses o ddatblygu sgiliau Cymraeg y dysgwyr drwy bob rhan o'r cwricwlwm a thrwy brofiadau a gweithgareddau allgwricwlaidd, fel rhan o ddull gweithredu ysgol gyfan, er mwyn i'r dysgwyr feithrin hyder i ddefnyddio'r iaith. Bydd cyfleoedd dysgu proffesiynol ar gael i helpu ymarferwyr i weithredu'r cwricwlwm newydd.
- 2.27 Mae'r disgrifiadau dysgu ym mhob cam cynnydd yn y MDaPh Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu yn mynegi dilyniant mewn agweddau pwysig ar ddysgu. Maent yn ystyried y ffyrdd y mae dysgwyr yn gwneud cynnydd ar sail ymchwil, gan gynnwys y ddealltwriaeth a gaiff ymarferwyr o'u profiad yn yr ystafell ddosbarth. Maent hefyd yn cydnabod yr hyn y mae angen i ddysgwyr ei wybod a gallu ei wneud er mwyn symud ymlaen i'r cam nesaf. Mae disgrifiadau dysgu ar gyfer y Gymraeg mewn lleoliadau, ysgolion a ffrydiau cyfrwng Saesneg wedi'u datblygu yn seiliedig ar fframwaith dilyniant cyffredin, gan ddechrau gyda dysgwyr sy'n ddechreuwr a symud yn raddol tuag at ruglder. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu o bryd i'w gilydd gyda'r bwriad yn y tymor hir o gael gwared ar y 'sgaffaldio' hwn a chael pob ysgol yn defnyddio'r un disgrifiadau dysgu ar gyfer y Gymraeg er mwyn gwireddu uchelgais 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
- 2.28 Ymchwiliwyd i'r effeithiau posibl ar y Gymraeg drwy'r ymgynghoriad ffurfiol ar y ddeddfwriaeth arfaethedig ym mis Ionawr 2019 hefyd. Roedd y cwestiwn gorfodol ar y Gymraeg yn rhoi sylw i effeithiau cadarnhaol ac andwyol y cynigion ar y cyfle i ddefnyddio'r Gymraeg. Yn achos llawer o'r ymatebion, ni chyfeiriwyd at yr effeithiau ar y Gymraeg. Darparwyd safbwyntiau ar addysg cyfrwng Cymraeg yn fwy cyffredinol ac ar yr egwyddor o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, gan adleisio materion a godwyd mewn ymateb i gwestiwn 14 y Papur Gwyn a ofynnodd *Beth yw eich barn ar y dull gweithredu a gynigir ar gyfer sicrhau bod addysgu a dysgu Cymraeg yn rhan annatod o'r Cwricwlwm i Gymru*
- 2.29 Ymhlith yr ymatebion a oedd yn gefnogol i'r cynigion, dyma'r themâu a godwyd amlaf:
- Bydd y cynigion yn ehangu'r cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg.
  - Gallai'r cynigion feithrin agweddau mwy cadarnhaol tuag at y Gymraeg.
  - Bydd y cynigion yn helpu i sicrhau mwy o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.
  - Ymhlith yr ymatebion a oedd yn gefnogol i'r cynigion yn gyffredinol, mynegwyd pryder ynghylch y ddyletswydd ar bob ysgol a lleoliad meithrin a gyllidir i addysgu Saesneg fel elfen orfodol o'r cwricwlwm newydd. Yn sgil hyn, cyhoeddwyd eglurhad yn nodi mai'r bwriad yw sicrhau bod y broses drochi yn gallu parhau.

2.30 Ymhlith yr ymatebion a fynegodd wrthwynebiad neu bryder ynghylch effeithiau'r cynigion, dyma'r themâu a godwyd amlaf:

- Dylai fod gan rieni hawl i ddewis p'un a yw eu plentyn yn astudio Cymraeg, ac ni ddylid ei orfodi ar ddisgyblion.
- Bydd gorfodi plant i ddysgu Cymraeg yn arwain at ddrwgdeimlad, gan effeithio'n negyddol ar ganfyddiad y cyhoedd o'r Gymraeg a'r defnydd ohoni.
- Mae'r Gymraeg eisoes yn cael ei thrin yn ffafriol, a gallai'r cynigion roi siaradwyr Saesneg dan anfantais.
- Roedd pryder nad oes digon o athrawon sy'n gallu addysgu'r Gymraeg.
- Gallai symud i un continwmm ar gyfer dysgu'r Gymraeg fod yn rhwystr i ddysgwyr mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.
- Bydd y cynigion yn effeithio'n negyddol ar safonau addysg.

2.31 Cwestiynwyd hefyd pa mor effeithiol y byddai'r cynigion wrth helpu dysgwyr i dyfu'n rhugl ac wrth gynyddu'r defnydd o'r iaith.

Asesiad o'r Effaith ar Fioamrywiaeth

2.32 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar fioamrywiaeth mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd, ac mae'n bosibl y bydd yna effaith gadarnhaol.

2.33 Rhoddwyd sylw i fioamrywiaeth wrth ddatblygu'r cwricwlwm, ac mae'n elfen a gynhwysir mewn datganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg, a gaiff eu cynnwys yn y canllawiau statudol.

2.34 Mae'r fframwaith yn ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ac ymarferwyr fynd ati i gynllunio cwricwlwm, gan addasu'r gofynion statudol yng ngoleuni eu dysgwyr a'u cyd-destun lleol.

2.35 Bydd hyblygrwydd y ddeddfwriaeth arfaethedig yn caniatáu i'r broses addysgu bwysleisio bioamrywiaeth ac ecoleg yn amgylcheddau lleol y dysgwyr, y tu mewn a'r tu allan (MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg), gan hwyluso ar yr un pryd fydolwg ehangach (MDaPh y Dyniaethau).

2.36 Mae cyfleoedd i godi / cynnwys materion bioamrywiaeth o fewn elfennau profiad y cwricwlwm newydd, yn enwedig os ydynt yn berthnasol i'r ardal.

2.37 Y pedwar diben yw sylfeini'r cwricwlwm, ac ar y sylfeini hyn yr eir ati i addysgu a dysgu. Mae'r nodweddion sy'n ategu'r pedwar diben yn cyfrannu at godi ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ac ecoleg: O dan 'dinasyddion egwyddorol, gwybodus', mae pob plentyn a pherson ifanc yn dangos eu hymrwymiad i gynaliadwyedd y blaned ac yn cydnabod eu bod yn dibynnu arno; maent yn deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud dewisiadau a chymryd camau.

2.38 Ni fydd y cynigion yn effeithio'n andwyol ar unrhyw un o'r rhywogaethau na'r cynefinoedd o bwys a gyhoeddir o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae'n werth nodi bod y MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg yn cynnig profiad o gynefinoedd naturiol drwy gydol y continwmm dysgu 3 i 16 oed, gyda'r nod o

ddatblygu ymhlith dysgwyr fwy o gyfrifoldeb, pryder a pharch at bopeth byw a'r amgylchedd y maent yn byw ynddo.

2.39 Cofnodwyd pob cam a gymerwyd a phob penderfyniad i gynnal bioamrywiaeth fel rhan o ddogfennaeth y cwricwlwm. Caiff y rhain eu cyhoeddi a'u defnyddio gan ymarferwyr i helpu yn y gwaith o ddatblygu cwricwlwm eu hysgolion.

Asesiad o'r Effaith ar Brawfesur Polisïau Gwledig

2.40 Ar hyn o bryd, nid ydym yn rhagweld y bydd angen Asesiad Effaith Prawfesur Gwledig llawn, ac nid oes effaith sylweddol yn deillio o'r cynigion hyn, gan y bydd yr hyblygrwydd yn y cwricwlwm newydd yn addas ar gyfer gwahanol ysgolion a lleoliadau. Bydd hyn yn cael ei adolygu'n rheolaidd. Mae'r Cwricwlwm newydd wedi'i gynllunio i fod yn berthnasol i bob dysgwr ym mhob dosbarth yng Nghymru, a'r bwriad yw rhoi'r hyblygrwydd i ysgolion i benderfynu sut i ddatblygu cwricwlwm sy'n cyfrannu at y pedwar diben. Mae'r canllawiau statudol wedi'u cynllunio'n benodol i fod yn hygyrch i ystod eang o ysgolion a dysgwyr o wahanol gefndiroedd. Bydd hyn yn sicrhau bod ysgolion mewn ardaloedd gwledig yn gallu datblygu cwricwla sy'n adlewyrchu:

- y gwasanaethau, y profiadau a'r cyfleoedd sydd ar gael yn rhwydd mewn ardaloedd gwledig, ac sy'n unigryw iddynt; a
- yr anghenion a'r materion lleol a allai effeithio ar ddysgwyr mewn cymunedau gwledig.

2.41 Er enghraifft, mae'r canllawiau drafft mewn perthynas ag lechyd a Lles yn cynnwys cefnogi dysgwyr i gael dealltwriaeth o sefyllfaoedd niweidiol a sut i ymateb yn briodol. Mewn lleoliad gwledig, gallai hyn edrych ar ddiogelwch dŵr yng nghyd-destun cronfeydd dŵr neu raeadrau.

2.42 Yn sail i'r gwaith hwn mae cred na ddylai gallu rhywun i elwa ar addysg gael ei benderfynu gan lle maen nhw'n byw na beth yw eu hincwm. Mae'r cwricwlwm hwn yn gwricwlwm i bob dysgwr gyda ffocws ar ddull mwy personol o ddilyniant mewn dysgu.

Asesiad o'r Effaith ar Gyfiawnder

2.43 Mae effeithiau posibl y cynigion ar y system gyfiawnder wedi eu hystyried, gan gynnwys yr effeithiau ar:

- y llysoedd (troseddol a sifil);
- tribiwnlysoedd heb eu datganoli;
- tribiwnlysoedd wedi eu datganoli;
- cymorth cyfreithiol;
- y farnwriaeth;
- cyrff erlyn; ac
- carchardai, cyfiawnder ieuencid a gwasanaethau prawf.

- 2.44 Nid yw'r effaith ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn debygol o fod yn fawr o gwbl. Nid yw'r cynigion yn ei gwneud yn ofynnol i gyflwyno trosedd newydd neu ddefnyddio trosedd sy'n bodoli eisoes i gyflawni nodau'r polisi.
- 2.45 Mae copi o'r ffurflen Nodi'r Effaith ar y System Gyfiawnder ar gael, a darperir dolen wrth gyflwyno.

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd

- 2.46 Cynhaliwyd asesiad sgrinio ynghylch yr effaith ar iechyd mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd, a disgwyliwn effaith gadarnhaol yn gyffredinol. Mae'r MDaPh Iechyd a Lles yn defnyddio pynciau a themâu'n ymwneud â lles meddyliol, corfforol ac emosiynol. Yn ogystal, wrth ddatblygu'r cwricwlwm newydd, mae ymarferwyr wedi ystyried sut mae amgylchedd yr ysgol yn cefnogi iechyd a lles cymdeithasol, emosiynol, ysbrydol a chorfforol dysgwyr. Er y bydd trefniadau'r cwricwlwm newydd yn gyfrwng i gyflawni'r amcanion, mae datblygu iechyd a lles cadarnhaol mewn dysgwyr yn fater ehangach, sy'n ddibynnol iawn ar ddull ysgol gyfan.
- 2.47 Mae'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig o ran iechyd a lles yn canolbwyntio ar gefnogi dysgwyr i:
- ddatblygu a chynnal eu hiechyd a'u lles corfforol
  - cefnogi eu hiechyd meddwl a'u lles emosiynol drwy eu profiadau a sut y maent yn ymateb iddynt gwneud penderfyniadau iach a chadarnhaol ymgysylltu'n gadarnhaol â gwahanol ddylanwadau cymdeithasol ffurfio a chynnal perthnasoedd cadarnhaol.
- 2.48 Drwy'r Pedwar Diben, y MDaPh Iechyd a Lles a meysydd dysgu a phrofiad eraill, bydd dysgwyr yn cael amrywiaeth o ddysgu sy'n eu cefnogi i ddatblygu a chynnal ymddygiad cadarnhaol sy'n cadarnhau iechyd.
- 2.49 Gallai hyblygrwydd y cwricwlwm newydd arwain at amrywiad yn y ddarpariaeth ar draws gwahanol gymunedau. Gallai hyn osod rhai dysgwyr mewn perygl oherwydd eu cefndir neu eu daearyddiaeth. Bwriedir i'r canllawiau fod yn fframwaith cyffredin i warchod yn erbyn hyn, tra caiff ysgolion ac ymarferwyr eu cefnogi gan Estyn a chonsortia rhanbarthol. Bydd yn hanfodol bod ymarferwyr yn cael eu cefnogi i ddatblygu dysgu yn y maes hwn mewn ffordd sensitif, o ansawdd uchel. Os nad yw hyn yn wir, gallai dysgwyr gael eu heffeithio'n negyddol.
- 2.50 Bydd y polisi hwn yn effeithio'n uniongyrchol ar blant a phobl ifanc, gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol a chyflyrau iechyd penodol. Mae'r cynigion yn cynrychioli gwelliant sylweddol yn ymagwedd y cwricwlwm tuag at iechyd a lles.
- 2.51 Mae effeithiau negyddol posibl y maes polisi hwn yn ddibynnol ar feysydd polisi eraill, yn hytrach na materion sy'n ymwneud â chynnwys y canllawiau eu hunain: sef dysgu ac atebolrwydd proffesiynol yn benodol. Bydd swyddogion ar draws y meysydd hyn yn parhau i weithio gyda'i gilydd i gefnogi addysg gadarnhaol a chyfartal ynghylch iechyd a lles pob dysgwr.

SICRHAU MYNEDIAD I'R CWRICWLWM LLAWN

2.52 ran sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, cynhaliwyd asesiadau llawn o'r effaith ar hawliau plant, cydraddoldeb a'r Gymraeg. Cynhaliwyd hefyd asesiad sgrinio o ran iechyd. Mae crynodeb o ganfyddiadau'r asesiadau hyn isod.

https://llyw.cymru/sites/default/files/consultations/2020-01/asesiad-effaith-sicrhau-mynediad-ir-cwricwlwm-llawn_0.pdf

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

2.53 Cynhaliwyd asesiad llawn o'r effaith ar hawliau plant mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, a disgwyliwn i'r cynigion gael effaith gadarnhaol yn gyffredinol.

2.54 Mae gan bob plentyn hawliau o dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Bydd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y cwricwlwm newydd yn annog plant a phobl ifanc i barchu eu hawliau a'u diwylliant eu hunain yn ogystal â hawliau a diwylliant pobl eraill. Eu nod yw rhoi'r wybodaeth, y sgiliau, yr agweddau a'r gwerthoedd i blant a phobl ifanc a fydd yn eu grymuso i sicrhau eu hiechyd, eu lles a'u hurddas; datblygu cydberthnasau cymdeithasol a rhywiol llawn parch; ystyried sut mae eu dewisiadau yn effeithio ar eu lles eu hunain a lles eraill; a deall eu hawliau gan sicrhau bod yr hawliau hynny yn cael eu gwarchod drwy gydol eu bywydau. Bydd sicrhau mynediad i wybodaeth gynhwysfawr o ansawdd ar y meysydd pwnc hyn, felly, yn cyfrannu mewn ffordd gadarnhaol at gyflawni'r erthyglau canlynol yng Nghonfensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn:

- Erthygl 2 – yr hawl i gael eu gwarchod rhag unrhyw wahaniaethu yn eu herbyn;
- Erthygl 12 – yr hawl i gael eu clywed, dweud eu barn a bod yn rhan o benderfyniadau sy'n cael eu gwneud;
- Erthygl 13 – yr hawl i gael a rhannu gwybodaeth onid yw'r wybodaeth yn niweidiol iddyn nhw neu i eraill;
- Erthygl 17 – yr hawl i wybodaeth a fydd yn caniatáu iddynt wneud penderfyniadau ynghylch iechyd;
- Erthygl 24 – yr hawl i fod mor iach â phosibl, mynediad i gyfleusterau iechyd, gofal iechyd ataliol, ac addysg a gwasanaethau cynllunio teulu;
- Erthygl 28 – yr hawl i addysg. Dylai disgyblaeth mewn ysgolion barchu urddas dynol plant. Dylai addysg gynradd fod am ddim. Dylai gwledydd cyfoethog helpu gwledydd tlotach i gyflawni hyn.
- Erthygl 29 – Dylai addysg ddatblygu personoliaeth a thalent pob plentyn yn gyflawn. Dylai annog plant i barchu eu rhieni, eu diwylliant nhw a diwylliant pobl eraill.
- Erthygl 33 – Dylai'r Llywodraeth ddarparu ffyrdd o gadw plant rhag cyffuriau niweidiol.
- Erthygl 34 – Dylai'r Llywodraeth gadw plant rhag camdriniaeth rywiol.

- Erthygl 36 – Dylai plant gael eu gwarchod rhag gweithgarwch a allai amharu ar eu datblygiad.

- 2.55 Wrth fwrw ymlaen â'r cynnig, mae'n bwysig nodi nad bwriad cael gwared â'r hawl i dynnu plentyn o ddosbarth yw disodli rôl hollbwysig rhieni yn y gwaith o addysgu eu plentyn. Dylid nodi hefyd bwysigrwydd ein canllawiau er mwyn ei gwneud yn glir bod yn rhaid i'r dysgu a ddarperir i blant a phobl ifanc drwy Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb gael ei gyflwyno mewn ffordd sensitif a chynhwysol.
- 2.56 Yn sgil Deddf Hawliau Dynol 1998 a chyfraith achosion, yng nghyd-destun cyfraith addysg, mae Addysg Grefyddol yn cwmpasu safbwyntiau nad ydynt yn grefyddol hefyd. Rhaid addysgu Addysg Grefyddol mewn ffordd wrthrychol, feirniadol, sy'n cydnabod credoau amrywiol; yn benodol, ni chaniateir i'r wladwriaeth fynd ati i wthio syniadau ("y Gofyniad Lluosedd"). Yn y cyd-destun hwn, mae'n bwysig cofio nad dim ond i gynnwys y cwricwlwm y mae'r Gofyniad Lluosedd yn berthnasol (yn benodol, y gofyniad ei fod yn cynnwys addysgu am gredoau anghrefyddol). Mae hefyd yn berthnasol i'r ffordd y cyflwynir addysg a chyfarwyddyd: rhaid i'r broses fod yn wrthrychol, yn feirniadol, heb wthio syniadau na phroselyteiddio. Mae'r gofyniad hwn yn berthnasol i holl addysg a chyfarwyddyd ysgol, nid dim ond i Addysg Grefyddol neu'r sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg newydd.
- 2.57 I sicrhau effaith gadarnhaol, ac i fynd i'r afael â phryderon a godwyd yn yr ymatebion ynghylch yr angen am ddarpariaeth Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb o safon uchel, rydym yn buddsoddi'n helaeth mewn cyfleoedd dysgu proffesiynol. Dyrennir £24m i sicrhau bod pob ymarferydd yn barod ar gyfer y cwricwlwm newydd yng Nghymru. Gellir bod yn hyblyg wrth ddefnyddio'r cyllid hwn, a chaiff ysgolion gydweithio mewn ffyrdd sy'n addas i'w hamgylchiadau nhw, a chreu'r amser a'r lle i ymarferwyr ac arweinwyr weithio rhwng ysgolion a rhwydweithiau wrth baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd. Rydym hefyd wedi bwrw ymlaen â chynigion i drefnu diwrnod HMS ychwanegol o 2020 am dair blynedd, er mwyn darparu amser ychwanegol i ymroi i ddysgu proffesiynol ar lefel ysgol gyfan. Mae'r diwrnod HMS ychwanegol a'r cyllid mwy ar gyfer dysgu proffesiynol yn elfennau annatod o'r Dull Cenedlaethol o wireddu'r cwricwlwm newydd, a ategir gan fuddsoddiad pellach o £15m yn 2020-21. Mae yna bosibilrwydd y byddai'n well gan rai rhieni dynnu eu plant o addysg a gynhelir yn llwyr er mwyn osgoi'r materion a drafodir yn y sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a/neu Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb. Cododd nifer o'r ymatebion y risg bosibl hon. Gallai tynnu plant o ysgol a gynhelir gael effaith negyddol arnynt, yn yr ystyr na chânt fynediad i'r cwricwlwm llawn. Wrth fwrw ymlaen â'n cynnig, bydd angen inni fonitro newidiadau o ran cofrestradau ysgolion ac addysg yn y cartref.
- 2.58 Ym mis Hydref 2019, cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ynghylch goblygiadau polisi i beidio â chynnig yr hawl i dynnu plentyn o addysg y cwricwlwm newydd, a daeth 1,600 o ymatebion i law. Yn yr ymatebion a oedd yn gyffredinol gefnogol i'r cynigion, codwyd nifer o fanteision posibl sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, gan gynnwys:

- 2.59 Rhoi gwybodaeth i blant a phobl ifanc, a'r sgiliau i ddeall a chysylltu â gwahanol bobl, cymunedau, traddodiadau, credoau a ffyrdd o weld y byd.
- 2.60 Hyrwyddo goddefgarwch, wrth i addysg niwtral, sy'n cydnabod credoau amrywiol, hyrwyddo'r gallu i ymgysylltu â safbwyntiau gwahanol a'u deall.
- 2.61 Gwneud dysgwyr yn hapusach, a gwella eu datblygiad cymdeithasol, emosiynol a chorfforol.
- 2.62 Yn yr ymatebion a oedd yn gwrthwynebu'r cynigion yn gyffredinol, tueddwyd i ganolbwyntio ar briodoldeb y ddarpariaeth, ac roedd y dŷb bod y cynigion yn erydu hawliau rhieni a gofawyr yn bryder sylweddol. Lle roedd yna wahaniaethau barn yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad, roeddent yn tueddu i ganolbwyntio ar un neu'r llall o'r canlynol:
- Pryderon ynghylch **priodoldeb a sensitifrwydd y ddarpariaeth**; neu
  - Pwysigrwydd cael addysg **eang, gytbwys, sy'n seiliedig ar wybodaeth**.
- 2.63 Tua'r un adeg, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar gyfer plant a phobl ifanc, a chomisiynodd Dynamix, sefydliad ymchwil arbenigol sy'n defnyddio dulliau creadigol a chyfleoedd i gyfrannu, i gynnal grwpiau ffocws i blant a phobl ifanc er mwyn cael gwybod eu barn.
- 2.64 Y thema gyson a gododd ymhlith y plant a'r bobl ifanc oedd y gallai'r newidiadau hyn o ran Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb greu dysgwyr mwy gwybodus a goddefgar, gan effeithio yn ei dro ar amgylchedd yr ysgol. Roedd yna deimlad y byddai dysgu'n gyson yn y maes hwn yn golygu bod dysgwyr yn tyfu'n oedolion mwy gwybodus ac y byddai hynny'n help i sicrhau mwy o ddealltwriaeth a goddefgarwch.
- 2.65 Roedd y trafodaethau ynghylch Addysg Grefyddol yn symlach, ac roedd y dysgwyr yn glir ynghylch yr hyn oedd dan sylw a'r hyn y maent eisoes yn ei ddysgu yn y pwnc hwn. Roedd yn glir yn yr holl ymatebion bod y dysgwyr yn ystyried bod Addysg Grefyddol yn cynnwys dysgu am bob crefydd, gyda ffocws cryf ar Gristnogaeth. Roedd yna deimlad bod dysgu am grefyddau a phobl yn help i leihau hiliaeth a bwlio.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

- 2.66 Cynhaliwyd asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn.

Ailenwi Addysg Grefyddol

- 2.67 Ein pwrpas wrth gynnig newid yr enw ar Addysg Grefyddol oedd sicrhau bod enw'r elfen orfodol hon o'r cwricwlwm yn adlewyrchu ei chwmpas cywir yn briodol. Byddai'n ei gwneud yn glir beth yw ein hamcanion, sef ehangu ffocws yr hyn a addysgir mewn sesiynau Addysg Grefyddol, gan gadw'r ffocws priodol ar yr un pryd ar ddysgu am grefydd. Roeddem hefyd am ddod â chymaint o randdeiliaid â phosibl gyda ni mewn perthynas ag unrhyw newid, gan gynnwys yr Eglwys yng Nghymru a Gwasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, sy'n gyfrifol am ddarpariaeth ysgolion a gynhelir yng Nghymru.

2.68 Mae'n amlwg o'r gwaith ymgysylltu cymunedol a wnaed gan Re:Cognition bod grwpiau eglwysig yn teimlo y byddai ailenwi Addysg Grefyddol yn Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cael effaith negyddol. Roeddent yn teimlo y dylid cadw'r enw Addysg Grefyddol mewn ysgolion cynradd a defnyddio Astudiaethau Crefyddol mewn ysgolion uwchradd er mwyn adlewyrchu'r ddisgyblaeth academiaidd gydnabyddedig uwch. Nid oedd yr ymatebion gan, er enghraifft, Wasanaeth Addysg yr Eglwys Gatholig, yr Eglwys yng Nghymru, Cyngor Mwslimiaid Cymru a chyfleuster Astudiaethau Crefyddol Prifysgol Caerdydd, yn cefnogi'r cynnig i newid yr enw i adlewyrchu cwrpas ehangach.

Sicrhau mynediad i sesiynau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

- 2.69 Mae'r cwricwlwm newydd, gan gynnwys Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb, wedi'i gynllunio a'i ddatblygu i fod yn berthnasol ac yn hwylus i bob dysgwr yn y dosbarth o 3 i 16 oed.
- 2.70 Bydd sicrhau bod dysgwyr yn cael Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn eu galluogi i ystyried sut mae cyfreithiau a pholisïau yn cyfrannu at gydraddoldeb a hawliau dynol mewn perthynas â rhyw, rhywedd, rhywioldeb, cydberthnasau a chredoau. Y nod yw rhoi addysg ddi-dduedd o safon uchel iddynt am wahanol gredoau a meithrin parch ynddynt tuag at hawliau pobl eraill.
- 2.71 Bydd angen parhau i gydweithio'n agos â phob ysgol, yn enwedig ysgolion ffydd sy'n cael darparu dysg yn unol â daliadau eu crefydd (cyn belled â'i fod yn dilyn y gofyniad llusedd), er mwyn sicrhau bod y dysg a gynigir yn y gwersi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn cydnabod egwyddorion amrywiol ac nad yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un safbwynt.
- 2.72 Nid yw'r polisi yn arwain at wahaniaethu anghyfreithlon yn groes i Ddeddf Cydraddoldeb 2010.
- 2.73 Gwnaed cofnod o effeithiau yn ôl y nodweddion gwarchoddedig canlynol:
- Oedran (gan gynnwys plant hyd at 16 oed): effaith gadarnhaol gan y bydd pob dysgwr yn cael y sgiliau a'r wybodaeth y bydd eu hangen yn nes ymlaen mewn bywyd.
  - Anabledd: ni ddisgwylir unrhyw effaith sylweddol.
  - Ailbennu Rhywedd (y weithred o drawsnewid, a phobl drawsryweddol): disgwylw'n effaith gadarnhaol gan y bydd yn codi ymwybyddiaeth o gydberthnasau llawn parch, ymddygiad cadarnhaol a phwysigrwydd derbyn amrywiaeth. Y gobaith hefyd yw y bydd yn annog ysgolion i ystyried sut y maent yn darparu cefnogaeth ac addysg i ddysgwyr LGBTQI+, gan sicrhau bod dysgwyr y mae cwestiynau rhywedd ac anghydraddoldeb yn effeithio arnynt yn ymgysylltu, a meithrin ysbryd o gynhwysiant a goddefgarwch ar lefel yr ysgol gyfan. Ni nodwyd materion penodol mewn perthynas ag Addysg Grefyddol.
  - Beichiogrwydd a mamolaeth: dim effaith sylweddol.
  - Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr ac Ymfudwyr, Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid): effeithiau negyddol posibl i rai rhieni y mae hyn yn fater sensitif iddynt.

- Crefydd, cred a diffyg cred: bydd yna effaith negyddol i rai grwpiau crefyddol a rhieni, yn enwedig Catholigion a dyneiddwyr mewn perthynas ag Addysg Grefyddol, a grwpiau Mwslemaidd a Christnogol mewn perthynas ag Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb.
- Rhyw/Rhywedd: bydd gwneud Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn rhan orfodol o'r cwricwlwm yn cael effaith gadarnhaol o ran rhywedd drwy gynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth dysgwyr o gydberthnasau llawn parch, ymddygiad cadarnhaol ac amrywiaeth.
- Cyfeiriadedd Rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol): gallai Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a'r MDaPh lechyd a Lles leihau bwlio homoffobig, deuffobig a thrawsffobig, gan gynyddu lles dysgwyr LGBTQI+. Bydd hefyd yn helpu i herio stereoteipiau rhywedd a rhywiol, ac yn cynyddu dealltwriaeth dysgwyr o gydberthnasau diogel, iach a chadarnhaol.
- Priodas a phartneriaeth sifil: bydd Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a'r MDaPh lechyd a Lles yn helpu i herio stereoteipiau rhywedd a rhywiol, ac yn cynyddu dealltwriaeth pobl ifanc o gydberthnasau diogel, iach a chadarnhaol.

Hawliau Dynol a Chonfensiwn y CU

2.74 Roedd yr Asesiad Effaith hefyd yn ystyried p'un a yw'r cynigion ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn gydnaws â'r hawliau a warchodir gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998. Bydd y cynigion yn cael effaith gadarnhaol ar hawl plentyn neu berson ifanc i addysg, gan gynnwys gwybodaeth gynhwysfawr o safon uchel am y materion a gwmpesir gan Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg. Drwy beidio â chynnig yr hawl i dynnu plentyn o wersi'r cwricwlwm newydd, bydd pob dysgwr nawr yn gallu cymryd rhan yn yr elfen bwysig hon o'r cwricwlwm. Bydd angen cydweithio'n agos â phob ysgol er mwyn sicrhau bod y dysg a gynigir yn y gwersi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb ac Addysg Grefyddol yn cydnabod egwyddorion amrywiol ac nad yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un safbwynt.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

2.75 Ni ddisgwylir unrhyw effaith sylweddol, gan y bydd cael gwared â'r hawl i dynnu plentyn o wersi yr un mor berthnasol i leoliadau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog o fewn y system addysg a gynhelir ag i leoliadau cyfrwng Saesneg.

2.76 Nodwyd y gallai tynnu allan o'r gwersi hyn gael effaith ar ddysgwyr sy'n cael canran is o'u haddysg drwy'r Gymraeg. Fodd bynnag, yn ôl pob tebyg, prin fydd yr effaith ar yr iaith. Nodwyd mewn un ymateb y byddai ymgorffori elfennau perthnasol o ddiwylliant a hanes Cymru ynghyd â'r iaith mewn sesiynau Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn effeithio'n gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.

2.77 Mae sicrhau bod adnoddau priodol a chyfleoedd dysgu proffesiynol mewn perthynas ag Addysg Grefyddol ac Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb drwy gyfrwng y Gymraeg ar gael tua'r un adeg yn gwestiwn arall. Fodd bynnag, mae'r gwaith

datblygu ehangach ar y cwricwlwm newydd yn rhoi sylw i hyn, ac ni fydd y polisi i sicrhau effaith gadarnhaol o ran cyfleoedd i ddysgu drwy'r Gymraeg yn effeithio'n uniongyrchol arno.

Asesiad o'r Effaith ar Iechyd

- 2.78 Cynhaliwyd Asesiad Sgrinio Iechyd mewn perthynas â sicrhau mynediad i'r cwricwlwm llawn, a disgwyliwn effaith gadarnhaol.
- 2.79 Un o bedwar diben y cwricwlwm yw helpu dysgwyr i dyfu'n unigolion iach a hyderus. Mae Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn helpu dysgwyr i ddatblygu eu lles meddyliol ac emosiynol. Dylai'r polisi wella'r ffactorau sy'n arwain at iechyd, felly.
- 2.80 Mae'r polisi yn ymwneud â dysgwyr o oedran ysgol statudol. Dylai'r polisi leihau tebygolrwydd effeithiau iechyd gwahanol drwy sicrhau bod dysg o safon uchel ar gael i bob dysgwr ar y pynciau a gwmpesir gan Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn benodol. Gallai fod yna effeithiau gwahanol ar rai dysgwyr os cânt eu tynnu allan o ysgol a gynhelir yn gyfan gwbl, yn sgil gweithredu'r polisi hwn.